

59. al-Hashr

59. al-Hashr

Namn

Suran har fått sitt namn från ordet *al-hashr*, som nämns i en av dess verser. Detta markerar att suran är den där detta ord förekommer.

Uppenbarelseperioden

I både Bukhari och Muslim återges en tradition från Sa'īd ibn Jubayr där han berättar att när han frågade Abdullah ibn Abbas om Surah al-Hashr, svarade han att den uppenbarades i samband med striden mot Banu an-Nadir, på samma sätt som Surah al-Anfal uppenbarades i samband med slaget vid Badr.

I en annan återberättelse från Sa'īd ibn Jubayr citeras Ibn Abbas med orden: *"Säg: det är Surah an-Nadir."*

Samma uppfattning återges av Mujahid, Qatadah, Zuhri, Ibn Zayd, Yazid ibn Ruman, Muhammad ibn Ishaq och flera andra. De är överens om att de "bokens folk" som nämns i suran syftar på Banu an-Nadir, och att hela suran uppenbarades med anledning av denna händelse.

När det gäller tidpunkten för denna strid säger Imam Zuhri, med stöd av

Orwah ibn az-Zubayr, att den ägde rum sex månader efter slaget vid Badr. Men Ibn Sa'd, Ibn Hisham och Baladhuri placerar den i Rabi' al-Awwal år 4 efter hijrah — och detta är den korrekta tidpunkten. Alla traditioner är nämligen överens om att striden skedde efter händelsen vid Bi'r Ma'unah, och historiskt är det välkänt att Bi'r Ma'unah inträffade efter Uhud, inte före.

Historisk Bakgrund

För att förstå innehållet i denna sura behöver man känna till historien om judarna i Madinah och Hijaz. Utan denna bakgrund är det svårt att förstå varför Profeten (må Allahs frid vara över honom) behandlade deras olika stammar på det sätt han gjorde.

Det finns ingen autentisk, sammanhängande historia om de arabiska judarna. De lämnade inga egna skrifter som beskriver deras ursprung, och judiska historiker utanför Arabien nämner dem inte heller. Detta beror på att de, efter att ha bosatt sig på Arabiska halvön, bröt kontakten med det judiska folket i stort. De övergav hebreisk kultur, språk och till och med namn, och antog istället arabiska seder.

Arkeologiska fynd från Hijaz visar inga spår av judisk närvaro före det första århundradet efter Kristus, förutom några få namn. Därför bygger historien om de arabiska judarna nästan helt på muntliga traditioner bland araberna — traditioner som till stor del spreds av judarna själva.

Judarna i Hijaz brukade hävda att de kom till Arabien i slutet av profeten Moses liv. Enligt deras berättelse skickade Moses en armé för att fördriva amalekiterna från Yathrib och befallde att ingen av dem skulle skonas. Armén följde befallningen men skonade en av kungens söner och tog honom med tillbaka till Palestina. När de återvände hade Moses redan dött, och hans efterträdare blev upprörda över att armén hade brutit mot lagen genom att låta en amalekit överleva.

Som straff uteslöts armén ur Israels folk och tvingades återvända till Yathrib, där de enligt berättelsen slog sig ner permanent. Judarna hävdade därför att de bott i Yathrib sedan cirka 1200 f.Kr.

Men denna berättelse saknar historisk grund och verkar ha skapats för att imponera på araberna och få dem att tro att judarna var av ädel härkomst och ursprungliga invånare i området.

Enligt de judiska traditionerna ägde en andra invandringsvåg rum år 587

f.Kr., när Nebukadnessar, Babylons kung, förstörde Jerusalem och spred judarna över världen. De arabiska judarna hävdade att flera av deras stammar då slog sig ned i Wadi al-Qura, Tayma och Yathrib (Al-Baladhuri, *Futuh al-Buldan*). Men inte heller denna uppgift har någon historisk grund. Även denna berättelse verkar ha tjänat syftet att framställa dem som områdets ursprungliga invånare.

Det som däremot är historiskt belagt är att när romarna år 70 e.Kr. massakrerade judarna i Palestina, och sedan år 132 e.Kr. fördrev dem från landet, flydde många judiska stammar söderut till Hijaz — ett område som gränsade till Palestina. Där slog de sig ned på platser med vattenkällor och grönska, och genom intriger och utlåningsverksamhet tog de gradvis kontroll över de bördiga områdena. Under denna period kom Aylah, Maqna, Tabuk, Tayma, Wadi al-Qura, Fadak och Khaybar under deras inflytande. Samtidigt anlände även Banu Qurayzah, Banu al-Nadir, Banu Bahdal och Banu Qaynuqa' till Yathrib och bosatte sig där.

Bland de stammar som slog sig ned i Yathrib var Banu al-Nadir och Banu Qurayzah mest framträdande, eftersom de tillhörde kohanim — prästklassen. De betraktades som av ädel härkomst och hade religiös auktoritet bland sina trosfränder. När de kom till Madinah fanns redan andra stammar där, men dessa kuvades och judarna blev i praktiken herrar över den bördiga och gröna oasen.

Omkring tre århundraden senare, år 450 eller 451 e.Kr., inträffade den stora översvämningen i Jemen — den som nämns i verserna 16–17 i Surah Saba. Den tvingade olika sabaiska stammar att lämna Jemen och sprida sig över Arabien. Banu Ghassan slog sig ned i Syrien, Banu Lakhm i Hirah (Irak), Banu Khuza'ah mellan Jeddah och Makkah, och Aus och Khazraj begav sig till Yathrib.

Eftersom Yathrib då stod under judisk dominans tilläts Aus och Khazraj först inte att få fotfäste. De tvingades bosätta sig på obrukad mark där de knappt kunde producera tillräckligt för att överleva. Till slut reste en av deras ledare till Syrien för att be sina ghassanidiska släktingar om hjälp. Han återvände med en armé som bröt judarnas makt. Därmed kunde Aus och Khazraj ta full kontroll över Yathrib, vilket ledde till att två av de stora judiska stammarna — Banu al-Nadir och Banu Qurayzah — tvingades flytta utanför själva staden.

Den tredje stammen, Banu Qaynuqa', som inte stod på god fot med de andra två, stannade kvar inne i staden men sökte skydd hos Khazraj. Som motdrag sökte Banu al-Nadir och Banu Qurayzah beskydd hos Aus, så att

de kunde leva tryggt i Yathribs utkanter.

Fram till Profetens (må Allahs frid vara över honom) ankomst till Madinah — och fram till hans hijrah — såg judarnas ställning i Hijaz i allmänhet och i Yathrib i synnerhet ut på följande sätt:

När det gällde språk, klädsel, kultur och levnadssätt hade de judiska stammarna i Hijaz helt antagit arabiska seder. Till och med deras namn hade blivit arabiska. Av de tolv judiska stammar som bosatte sig i Hijaz var det bara Banu Zaura som behöll ett hebreiskt namn. Förutom några få lärda fanns det ingen som längre kunde hebreiska. I själva verket finns det ingenting i de förislamiska judiska poeterna som skiljer deras poesi från arabernas — varken språkligt, tematiskt eller stilistiskt. De gifte sig även med araber. Det enda som skilde dem från vanliga araber var religionen. Trots detta hade de inte förlorat sin egen identitet och höll fast vid sin judiska särart med stark iver. De hade antagit en yttre arabisk kultur därför att de inte kunde överleva i Arabien utan den.

På grund av denna arabisering har vissa västerländska orientalister dragit slutsatsen att de kanske inte var verkliga israeliter, utan araber som antagit judendomen — eller att majoriteten åtminstone bestod av arabiska judar. Men det finns inga historiska bevis för att judarna bedrev mission i Hijaz, eller att deras rabbiner uppmanade araber att konvertera, så som kristna missionärer gjorde. Tvärtom var de stolta över sin israelitiska härkomst och sina etniska fördomar. De kallade araberna för "hedningar", inte i betydelsen okunniga, utan som ociviliserade och vilda. De ansåg att hedningar saknade mänskliga rättigheter, vilka endast tillkom israeliterna. Därför ansåg de det legitimt att ta arabiska tillgångar med alla möjliga medel, rättvisa eller orättvisa.

Förutom några arabiska hövdingar betraktade de inte vanliga araber som jämlingar, inte ens om de skulle anta judendomen. Det finns heller inga historiska bevis, varken i judiska eller arabiska källor, för att någon arabisk stam eller framstående klan antog judendomen. Däremot nämns enstaka individer som konverterade. Judarna var dock mer intresserade av handel än av att sprida sin religion. Därför spreds inte judendomen som troslära i Hijaz, utan förblev en identitetsmarkör för några israelitiska stammar. Rabbinerna däremot hade en blomstrande verksamhet med amuletter, besvärjelser, spådom och magi, vilket gjorde att araberna fruktade dem för deras "kunskap" och praktiska visdom.

Ekonomiskt stod de långt starkare än araberna. Eftersom de kom från mer utvecklade och kulturellt avancerade områden som Palestina och Syrien

behärskade de hantverk och färdigheter som araberna saknade. De hade dessutom handelsförbindelser med omvärlden. Därför tog de kontroll över importen av spannmål till Yathrib och norra Hijaz, och över exporten av torkade dadlar. De dominerade även fjäderfäuppfödning och fiske. De var skickliga vävare och drev dessutom vinbutiker där de sålde vin importerat från Syrien. Banu Qaynuqa' arbetade särskilt med hantverk som guldsmeder, smeder och kärtiltverkare.

I alla dessa verksamheter gjorde de stora vinster, men deras främsta inkomstkälla var utlåning av pengar. De hade fångat många araber i skuld, särskilt stamhövdingar som levde i lyx och prestige med lånade pengar. De tog ut höga räntor och därefter ränta på räntan, vilket gjorde det nästan omöjligt att bli skuldfri. På så sätt hade de gjort araberna ekonomiskt svaga, vilket naturligt ledde till ett djupt hat mot dem bland vanliga människor.

Deras ekonomiska intressen krävde att de inte tog parti för en arabisk stam mot en annan, och att de inte deltog i deras inbördes strider. Samtidigt låg det i deras intresse att araberna inte blev enade, utan fortsatte att vara splittrade och i konflikt. De visste att om araberna enades skulle de inte tillåta judarna att behålla de stora egendomar, trädgårdar och bördiga marker som de hade förvärvat genom handel och utlåning. Dessutom behövde varje judisk stam en allians med en stark arabisk stam för att skydda sig mot andra. Därför tvingades de delta i arabiska stamkrig, ibland till och med mot andra judiska stammar som stod på motsatt sida.

I Yathrib var Banu Qurayzah och Banu al-Nadir allierade med Aus, medan Banu Qaynuqa' var allierade med Khazraj. Strax före Profetens ankomst till Madinah hade dessa judiska stammar stött sina respektive allierade i det blodiga slaget vid Bu'ath mellan Aus och Khazraj.

Under dessa omständigheter kom islam till Madinah, och efter Profetens (må Allahs frid vara över honom) ankomst etablerades så småningom en islamisk stat. En av de första åtgärderna han genomförde var att förena Aus, Khazraj och Muhajirun i ett broderskap. Den andra var att ingå ett formellt avtal mellan muslimerna och judarna, där båda parter åtog sig att respektera varandras rättigheter och att gemensamt försvara staden mot yttre fiender.

Några av de viktigaste punkterna i detta avtal — som tydligt visar vad båda grupperna lovade att följa — var följande:

- Judarna skulle stå för sina egna kostnader och muslimerna för sina.
- Båda parter skulle hjälpa varandra mot varje angripare.
- De skulle ge varandra råd och samråd, och lojalitet skulle vara ett skydd mot svek.
- De skulle önska varandra gott och låta fromhet och respekt styra relationerna, inte synd eller orätt.
- Den som blev förfördelad skulle få hjälp.
- Judarna skulle bidra ekonomiskt tillsammans med de troende så länge krig pågick.
- Yathrib skulle vara ett skyddat område för alla som omfattades av avtalet.
- Tvister som riskerade att skapa splittring skulle hänskjutas till Allah och till Muhammad, Allahs Sändebud.
- Quraysh och deras anhängare skulle inte ges skydd.
- Alla parter var skyldiga att försvara Yathrib vid angrepp, och varje grupp ansvarade för sitt eget område. (Ibn Hisham, vol. II, s. 147–150)

Detta var ett bindande avtal som judarna själva hade godkänt. Men inte långt därefter började de visa fientlighet mot Profeten (må Allahs frid vara över honom), islam och muslimerna — och denna fientlighet växte dag för dag. De huvudsakliga orsakerna var tre:

1. Profetens religiösa mission hotade deras egen ställning

De hade betraktat Profeten som en politisk ledare för sitt folk, som borde nöja sig med ett världsligt avtal och hålla sig till sin egen grupps intressen. Men de fann att han kallade till tro på Allah, profetskap och uppenbarelse — vilket även innebar tro på deras egna profeter och skrifter — och att han uppmanade människor att överge olydnad och följa de moraliska lagar som även deras egna profeter hade förkunnat.

Detta kunde de inte acceptera. De fruktade att en sådan universell religiös rörelse skulle rasera deras egen religiösa exklusivitet och upplösa deras etniska identitet.

2. Den nya muslimska gemenskapen hotade deras politiska strategi

När de såg att Aus, Khazraj och Muhajirun förenades i ett broderskap, och att människor från omgivande arabiska stammar som antog islam också anslöt sig till denna gemenskap, insåg de att deras gamla strategi — att hålla araberna splittrade för att själva gynnas — inte längre skulle fungera.

De fruktade att en enad arabisk front skulle göra deras intriger verkningslösa.

3. Profetens reformer hotade deras ekonomiska intressen

Profetens arbete med att reformera samhället innebar att han avskaffade orättfärdiga affärsmetoder. Han förklarade dessutom att ränta var en oren och förbjuden inkomst.

Judarna insåg att om hans styre etablerades i Arabien skulle ränta förbjudas helt — och detta såg de som ett direkt hot mot sin ekonomiska överlevnad.

Konsekvensen: organiserad opposition

På grund av dessa tre faktorer gjorde de motstånd mot Profeten till en nationell princip. De tvekade inte att använda list, manipulation och intriger för att skada honom.

De:

- spred lögnen för att skapa misstro mot honom,
- planterade tvivel i de nyas hjärtan för att få dem att lämna islam,
- låtsades anta islam och övergav det sedan för att skapa förvirring,
- samarbetade med hycklare och med varje grupp som var fientlig mot islam,
- försökte skapa splittring mellan muslimerna,
- riktade sig särskilt mot Aus och Khazraj genom att påminna dem om deras gamla konflikter, särskilt slaget vid Bu'ath,
- försökte återuppväcka stamfejder för att bryta den enhet islam skapat.

Ekonomiskt försökte de skada varje person som antog islam. Om en ny muslim var skyldig dem pengar pressade de honom hårt. Om de själva var skyldiga honom något vägrade de betala och hävdade offentligt att avtalet ingåtts när han hade en annan religion, och att de därför inte längre var bundna av det.

Flera sådana fall nämns i kommentarerna till vers 75 i Surah Al 'Imran, bland annat hos Tabari, Nisaburi, Tabrisi och i *Ruh al-Ma'ani*.

Judarna hade i själva verket antagit en fientlig hållning mot avtalet redan före slaget vid Badr. Men när Profeten (må Allahs frid vara över honom)

och muslimerna vann en avgörande seger över Quraysh fylldes de av sorg, vrede och bitterhet. De hade nämligen förväntat sig att Quraysh skulle krossa muslimerna fullständigt.

Redan innan nyheten om den muslimska segern nådde Madinah började de sprida rykten om att Profeten hade stupat och att muslimerna hade besegrats, och att Abu Jahl nu marscherade mot staden. När det sedan visade sig att slaget gått helt emot deras förhoppningar, brast deras frustration ut öppet.

Ka'b ibn al-Ashraf, ledaren för Banu al-Nadir, utropade: *"Om Muhammad verkligen har dödat dessa arabiska hövdingar, då är det bättre att ligga i jordens mage än att leva på dess yta."*

Han reste därefter till Makkah och hetsade Quraysh till hämnd genom att skriva och recitera elegier över deras stupade ledare. När han återvände till Madinah började han dessutom komponera smädliga dikter om muslimska kvinnor. Till slut, när hans provokationer blev outhärdliga, sände Profeten (må Allahs frid vara över honom) Muhammad ibn Maslamah som i Rabi' al-Awwal år 3 efter hijrah avrättade honom.

Banu Qaynuqa' – den första stammen som öppet bröt avtalet

Den första judiska stammen som efter Badr kollektivt bröt sin överenskommelse var Banu Qaynuqa'. De bodde inne i Madinah och arbetade som guldsmeder, smeder och käriltillverkare, vilket gjorde att folk ofta besökte deras marknad. De var stolta över sin stridsförmåga och kunde snabbt mobilisera omkring 700 beväpnade män.

De litade dessutom på sitt förbund med Khazraj och särskilt på Abdullah ibn Ubayy, deras främsta beskyddare.

Efter Badr blev de så provocerade att de började trakassera muslimerna, särskilt muslimska kvinnor som besökte deras marknad. Situationen eskalerade tills en muslimsk kvinna en dag utsattes för att hennes kläder rycktes av offentligt. Detta ledde till ett slagsmål där både en muslim och en jude dödades.

Profeten (må Allahs frid vara över honom) kom själv till deras område, samlade dem och uppmanade dem till anständighet. Men de svarade hånfullt: *"Muhammad, du tror kanske att vi är som Quraysh? De kunde inte kriga, därför besegrade du dem. Men när du möter oss kommer du att se hur män slåss."*

Detta var en direkt krigsförklaring. Profeten belägrade därför deras kvarter i slutet av Shawwal (eller enligt vissa i Dhu'l-Qa'dah) år 2 efter hijrah. Efter knappt två veckor gav de upp och deras stridande män togs till fånga.

Abdullah ibn Ubayy ingrep då och krävde att de skulle skonas. Profeten gick med på detta och beslutade att de skulle förvisas från Madinah, men lämna kvar sina vapen, rustningar och verktyg.

Banu al-Nadir – den andra stammen som bröt avtalet

Efter dessa åtgärder blev judarna skrämda och låg lågt en tid. Men när Quraysh i Shawwal år 3 efter hijrah marscherade mot Madinah med en stor armé för att hämnas Badr, och judarna såg att Profeten endast hade omkring tusen män — varav trehundra hycklare övergav honom — bröt de öppet avtalet genom att vägra delta i stadens försvar, trots att de var skyldiga att göra det.

När muslimerna sedan led svåra förluster vid Uhud blev judarna ännu djärvare. Banu al-Nadir gick så långt som att planera ett attentat mot Profeten.

Bakgrunden var följande: Efter händelsen vid Bi'r Ma'unah (Safar år 4) dödade Amr ibn Umayyah av misstag två män från Banu Amir, som egentligen var allierade med muslimerna. Därför blev blodspengar obligatoriska. Eftersom Banu al-Nadir också var allierade med Banu Amir gick Profeten till dem för att be om deras del av ersättningen.

De låtsades gå med på det, men planerade i hemlighet att låta någon kasta en stor sten på honom från taket där han satt. Allah informerade honom dock i tid, och han reste sig och återvände omedelbart till Madinah.

Profeten skickade då ett ultimatum: De hade förrått honom och måste lämna Madinah inom tio dagar. Den som stannade kvar skulle avrättas.

Abdullah ibn Ubayy skickade dock ett meddelande till dem där han lovade att hjälpa dem med två tusen män, och att Banu Qurayzah och Ghatafan också skulle komma till deras stöd. På denna falska garanti vägrade de lämna staden.

Profeten belägrade dem därför i Rabi' al-Awwal år 4. Efter sex till femton dagar gav de upp och gick med på att lämna Madinah med all egendom de kunde lasta på sina kameler, utom vapen och rustningar.

Därmed befriades Madinah från denna andra upproriska stam. Endast två

av dem antog islam och stannade kvar; resten flyttade till Syrien och Khaybar.

Tema och innehåll i Surah al-Hashr

Suran behandlar, som tidigare nämnts, händelserna kring Banu al-Nadir. Fyra huvudämnen tas upp:

1. Vers 1–4: En varning genom Banu al-Nadirs öde

En mäktig stam, lika talrik som muslimerna, rikare, bättre utrustad och med starka befästningar, kunde inte stå emot en kort belägring och accepterade frivilligt förvisning — utan att en enda av dem dödades. Allah förklarar att detta inte berodde på muslimernas styrka, utan på att de hade trotsat Allah och Hans Sändebud. De som gör det möter alltid samma slut.

2. Vers 5: Krigets lagar

Här klargörs att förstörelse av fiendens egendom för militära syften inte räknas som "att sprida korruption på jorden".

3. Vers 6–10: Fördelning av erövrade egendom

Eftersom detta var första gången muslimerna tog kontroll över ett område utan strid, fastställs här reglerna för hur sådan egendom ska hanteras.

4. Vers 11–17: Hycklarnas beteende

Hycklarnas agerande under konflikten med Banu al-Nadir analyseras, och orsakerna till deras svek förklaras.

5. Vers 18–24: En allmän förmaning

Den avslutande delen riktar sig till alla som påstod sig tro men saknade trons verkliga anda. De påminns om vad tron egentligen kräver, skillnaden mellan fromhet och synd, Koranens verkliga betydelse och Allahs attribut.

KORANEN & SUNNAH

«[58. al-Mujadilah](#)

[60. al-Mumtahanah](#)»

- [Den ärofyllda ställningen för den som följer Sunnah](#)
- [Sunnahs grundprinciper](#)
- [Sunnahs plats i Islam – varför vi inte kan klara oss utan den](#)
- [Handlingar som upphäver en individens Islam](#)
- [Mänsklighetens akuta behov av denna religion](#)
- [Tawfiq kommer endast från Allah](#)
- [Det onda kan aldrig tillskrivas Allah](#)
- [De enorma fördelarna med tawakkul på Allah](#)
- [Tawhids centrala betydelse och farorna med innovation och shirk](#)
- [Mer vilsna än boskap](#)